

Gdańsk, dnia 20 stycznia 2017 r.

BPG.571.3.2016.ŁK

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Zakładu Karnego w Koszalinie
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniu 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, zwanego dalej: OPCAT) oraz na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 21 - 22 listopada 2016 r., do Zakładu Karnego w Koszalinie (zwanego dalej: Zakładem, ZK lub jednostką) udali się przedstawiciele Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (zwanego dalej KMP) w składzie: Marcin Kusy (prawnik) i Sulimir Szumielewicz (psycholog śledczy, psychotraumatolog). W wizytacji wzięli również udział dr Marcin Mazur - zastępca dyrektora Zespołu *ds. Wykonywania Kar* (prawnik) oraz Łukasz Kuczyński (prawnik) – przedstawiciel Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w Gdańsku.

Celem wizytacji prewencyjnej było sprawdzenie stanu przestrzegania praw osób osadzonych w Zakładzie, w szczególności pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z ppłk Wiesławą Panaszewską – Dyrektorem ZK;
- dokonano oglądu terenu jednostki, pomieszczeń przeznaczonych do wspólnego użytku (m.in. sal widzeń, świetlic, kaplicy, umywalni i łaźni, placów spacerowych), celi izolacyjnej i zabezpieczającej, losowo wybranych cel mieszkalnych, a także pomieszczeń ambulatorium z izbą chorych oraz gabinetów lekarskich;
- przeprowadzono rozmowy z osobami pozbawionymi wolności oraz z personelem jednostki;
- przeprowadzono na osobności indywidualne rozmowy z wybranymi osadzonymi;
- zapoznano się z dokumentacją Zakładu;
- wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele KMP poinformowali kierownictwo jednostki o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano ponadto sporządzone na wniosek wizytujących informacje związane z funkcjonowaniem jednostki.

W przedmiocie zainteresowania przedstawiciele KMP każdorazowo pozostają następujące zagadnienia: traktowanie osadzonych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, kwalifikacje personelu, prawo do informacji, prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym, prawo do ochrony zdrowia, prawo do praktyk religijnych, warunki bytowe, oddziaływania kulturalno-oświatowe. W niniejszym Raporcie uwzględniono jedynie te obszary, które w ocenie przedstawiciele KMP wyróżniają placówkę na tle pozostałych oraz te, które wymagają poprawy. Raport zawiera ponadto problemy o charakterze systemowym, wymagające zmiany obowiązującego prawa lub praktyki jego stosowania.

2. Charakterystyka placówki

Zakład jest jednostką typu półotwartego przeznaczoną, zgodnie z zarządzeniem Dyrektora Generalnego Służby Więziennej¹, dla recydywistów penitencjarnych oraz osób odbywających karę po raz pierwszy. Do jednostki kierowani są ponadto skazani skierowani do oddziału terapeutycznego dla osób uzależnionych od alkoholu oraz skazani chorzy na cukrzycę insulinozależną.

Nominalna pojemność jednostki wynosi 479 miejsc, natomiast w dacie wizytacji liczba osadzonych wynosiła 322 osoby (318 skazanych oraz 4 ukaranych).

Zakład dysponuje 100 celami mieszkalnymi (o pojemności od 2 do 8 os.), w tym 2 izbami chorych oraz 1 celą izolacyjną, rozlokowanymi w pięciu oddziałach mieszkalnych. Oddział terapeutyczny posiada 12 celi mieszkalnych (8 cel 3 os. i 4 cele 5 os.).

3. Mocne strony i dobre praktyki

W trakcie oglądu sali widzeń wizytujący zwrócili uwagę na jej dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Sala znajduje się na kondygnacji -1 pawilonu „B”, a prowadzi do niej wyposażony w barierki podjazd dla wózków inwalidzkich. Powierzchnia sali oraz usytuowanie stolików zapewniają odpowiednią przestrzeń manewrową. Przy sali widzeń znajduje się również toaleta przystosowana dla potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, w której dodatkowo znajduje się przewijak dla niemowląt. Powyższe stanowi dobrą praktykę, gdyż mimo, że jednostka nie została wyznaczona jako zakład przeznaczony dla skazanych poruszających się na wózku inwalidzkim to zdecydowano się wprowadzić w tym zakresie odpowiednie udogodnienia dla osób odwiedzających.

¹ Zarządzenie Nr 30/15 z dnia 1 lipca 2015 r. w sprawie określenia przeznaczenia zakładów karnych i aresztów śledczych.

Podczas wizytacji oddziału IV w pawilonie „B” przedstawiciele KMP zwrócili uwagę na obecność lodówki, z której korzystać mogą osoby zakwaterowane na tym oddziale. Dzięki takiemu rozwiązaniu osadzeni mogą posiadać artykuły spożywcze wymagające odpowiednich warunków przechowywania. Lodówka znajduje się w odrębnym, zamkniętym na klucz pomieszczeniu, natomiast korzystanie z niej odbywa się przy pomocy wyznaczonego osadzonego. W ten sposób ograniczono ryzyko kradzieży artykułów spożywczych.

Atutem jednostki jest także dostępna dla osadzonych w pawilonie „B” pralnia wyposażona w pralkę automatyczną oraz suszarki na ubranie. Możliwość skorzystania z takiego pomieszczenia niewątpliwie ułatwia i usprawnia czynność prania odzieży. Z informacji otrzymanych przez wizytujących od personelu jednostki wynika, że również w pawilonie „A” przygotowywane jest pomieszczenie, w którym zostanie umieszczona pralko-suszarka przeznaczona do użytku przez osadzonych.

Wśród pozytywnych aspektów związanych z warunkami bytowymi zapewnionymi dla osób pozbawionych wolności przedstawiciele KMP zwrócili uwagę również na wysoki standard wyremontowanych umywalni, których wyposażenie (m.in. ceramiczne umywalki, odgródzone stanowiska natryskowe wyposażone w zasłonki, zamontowane uchwyty asekuracyjne) oraz wygląd mogą wyróżnić wizytowany Zakład na tle pozostałych tego typu jednostek.

Mocną stroną Zakładu jest także infrastruktura do prowadzenia oddziaływań kulturalno-oświatowych. Osadzeni mają dostęp do prasy codziennej („Głos Koszaliński”, „Rzeczypospolita”), a także otrzymują bezpłatnie z zakładów graficznych pakiety krzyżówek i sudoku oraz tygodnik „Nasze Miasto”. Warto wspomnieć także o organizowaniu w jednostce różnego rodzaju imprez kulturalnych, np. Małego Festiwalu Integracja „Ty i Ja” w ramach Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja „Ty i Ja” (poruszającego temat niepełnosprawności w mediach, kulturze, przestrzeni społecznej), a także o współpracy Zakładu z instytucjami takimi jak np. domy pomocy społecznej, fundacja na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, towarzystwo opieki nad zwierzętami, hospicjum, czy też Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

4. Problemy systemowe

Problemem systemowym, którym zajmuje się Rzecznik Praw Obywatelskich, jest krajowy porządek prawny w zakresie normy powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego więźnia. Obecny stan prawny budzi wątpliwości RPO w odniesieniu do podstawowych standardów praw człowieka i przyjętych przez Rzeczpospolitą Polskę zobowiązań międzynarodowych. Rekomendacja Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu

(dalej: CPT) skierowana do władz krajowych, określająca powierzchnię 4m² jako minimalny standard, znalazła się już w raporcie z wizyty Komitetu w Polsce w 1996 roku. W każdym kolejnym raporcie Komitet formułował zalecenie wskazując, że istniejąca w Polsce norma 3 m² nie oferuje satysfakcjonującej przestrzeni życiowej, w szczególności w celach o względnie małym rozmiarze. Podczas ostatniej wizyty w 2013 r. Komitet zalecił polskim władzom dokonanie rewizji normy powierzchni mieszkalnej tak, aby we wszystkich jednostkach penitencjarnych na jednego osadzonego przypadła co najmniej 4 m² w celach wieloosobowych i co najmniej 6 m² w celach jednoosobowych, nie wliczając powierzchni kącików sanitarnych. W związku z powyższym, Rzecznik Praw Obywatelskich w dniu 24 maja 2016 r. wystąpił do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o podjęcie inicjatywy legislacyjnej w przedstawionej kwestii. W odpowiedzi na wystąpienie RPO Ministerstwo Sprawiedliwości wskazało, że obecnie nie dostrzega dostatecznie uzasadnionych podstaw do ingerencji legislacyjnej w zakresie zmiany przepisu art. 110 k.k.w. W związku z tym w kolejnym wystąpieniu z dnia 29 lipca 2016 r. Rzecznik wskazał, że proponowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości rozwiązania, polegające na próbach zmniejszenia zaludnienia jednostek penitencjarnych, bez koniecznej zmiany legislacyjnej, są rozwiązaniami niewystarczającymi i nie mieszczącymi się w standardach funkcjonowania demokratycznego państwa prawnego. Nie mniej zdając sobie sprawę z tego, że przeciwdziałanie przeludnieniu w jednostkach penitencjarnych jest procesem złożonym i rozciągniętym w czasie, Rzecznik zaapelował o rozważenie dokonania zmian legislacyjnych w zakresie postulowanej normy powierzchniowej (4 m²) w odniesieniu do funkcjonujących oddziałów terapeutycznych dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości w odpowiedzi z dnia 17 października 2016 r., nie podzielił jednakże argumentacji Rzecznika w odniesieniu do tej kategorii więźniów. Sprawa metrażu celi więziennej pozostaje w dalszym ciągu w zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich.

5. Obszary wymagające poprawy

a) Traktowanie

Z poczynionych w trakcie wizytacji ustaleń wynika, że cela izolacyjna, jaką dysponuje ZK, nie posiada osłoniętego kącika sanitarnego. W opinii przedstawicieli KMP urządzenia sanitarne w celach jednoosobowych powinny być osłonięte w co najmniej taki sposób, aby nie była możliwa obserwacja osadzonego wykonującego czynności fizjologiczne w toalecie ani bezpośrednio przez osoby wchodzące do celi, ani przez wizjer w drzwiach. W sytuacji, gdy funkcjonariusze, również płci przeciwnej, mają możliwość wglądu do kącika sanitarnego przez wizjer i obserwowania osadzonego podczas wykonywania przez niego czynności fizjologicznych i higienicznych, warunek zapewnienia intymności przy

korzystaniu z urządzeń sanitarnych nie jest spełniony. Kwestia ta była kilkakrotnie podnoszona w wystąpieniach generalnych Rzecznika Praw Obywatelskich skierowanych do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej², który w odpowiedzi podzielał pogląd Rzecznika stwierdzając, że spełnienie kryterium zapewnienia intymności w warunkach izolacji penitencjarnej uzależnione jest nie tylko od braku fizycznej obecności innych osób podczas korzystania przez osadzonego z urządzeń sanitarnych, ale także od ograniczenia (z wyłączeniem przypadków przewidzianych w obowiązujących przepisach) możliwości jego obserwacji. Na marginesie należy również wskazać, że w podobnej sytuacji Sąd Okręgowy w Radomiu przyznał zadośćuczynienie osadzonemu (sygnatura akt I ACa 567/11) uznając, że *brak wymogu zabudowy kącika sanitarnego w celach jednoosobowych nie oznacza, iż nie należy go w inny sposób zasłonić, tak aby osadzony nie był widoczny podczas mycia się lub załatwiania potrzeb fizjologicznych*. Dlatego też Rzecznik Praw Obywatelskich zaleca montaż osłon kącików sanitarnych od strony wizjera w drzwiach celi.

W trakcie oglądu jednostki stwierdzono, że przedsionek celi zabezpieczającej, jaką dysponuje Zakład, jest niemonitorowany. W ocenie przedstawicieli Mechanizmu za niezbędne uznać należy wyposażenie przedsionka tej celi w kamerę. Rzecznik Praw Obywatelskich w wystąpieniach do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wielokrotnie zwracał uwagę na płynące od więźniów skargi, dotyczące przekraczania uprawnień przez funkcjonariuszy SW stosujących środki przymusu bezpośredniego, które miały mieć miejsce właśnie w przedsionkach cel zabezpieczających. Podzielając zdanie Rzecznika co do konieczności monitorowania tej części celi zabezpieczającej Dyrektor Generalny polecił władzom poszczególnych jednostek penitencjarnych montaż kamer w przedsionkach cel zabezpieczających.

W trakcie rozmów z personelem jednostki wizytujący zwrócili uwagę na przekazywane informacje dotyczące sposobu przeprowadzania kontroli osobistych. Jeden z oddziałowych wskazał bowiem, że przeprowadzana przez niego kontrola osobista odbywa się w ten sposób, że osadzony musi rozebrać się do naga. Mimo, że wizytujący nie otrzymali od osadzonych żadnych skarg w tym zakresie należy przypomnieć, że zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich poszanowanie prawa osadzonego do intymności i godności osobistej oznacza również szacunek dla indywidualnego poczucia wstydu, które w przypadku pozostawienia tej osoby bez ubrania jest niewątpliwie naruszane. Warto odnieść się do stanowiska Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturowaniu oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) wskazanego w raporcie z wizytacji przeprowadzonej w Polsce w dniach 5-17 czerwca 2013 r., w którym wskazano, że kontrola osobista jest środkiem bardzo inwazyjnym i potencjalnie poniżającym. Z tego

² Zob. m.in. wystąpienia generalne z dnia 20 lutego 2013 r. (RPO-682905-II-702/11/MK) oraz z dnia 25 marca 2013 r. (RPO-700317-II-702/12/MK).

też powodu, uciekanie się do przeprowadzenia kontroli osobistej powinno być oparte na indywidualnej ocenie ryzyka i być poddane rygorystycznym kryteriom oraz nadzorowi. Powinno się podjąć wszystkie rozsądne wysiłki w celu zminimalizowania poczucia zażenowania; osoby osadzone poddawane kontroli osobistej normalnie nie powinny być zobowiązane do zdjęcia całego ubrania w tym samym czasie, np. powinny mieć prawo do zdjęcia ubrań powyżej pasa i do ubrania się przed zdjęciem pozostałych ubrań³. Przeprowadzanie kontroli osobistych powinno zatem odbywać się w następujący sposób: osadzony nie powinien być zobowiązany do zdjęcia całego ubrania jednocześnie, a zdejmować je częściami i ubierać się po dokonaniu kontroli określonego odcinka. Przykładowo kontrolowany wpierw zdejmuje ubranie od pasa w górę i podlega kontroli. Następnie po ubraniu się zdejmuje odzież od pasa w dół i ta część jego ciała jest kontrolowana. W tym miejscu należy zauważyć, że zalecany przez wizytujących sposób przeprowadzania kontroli osobistej został uwzględniony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1804), które weszło w życie z dniem 2 stycznia 2017 r. Dyrektor Zakładu w trakcie wizytacji wyjaśniła, że wszyscy oddziałowi otrzymali pisemne instrukcje dotyczące nowych procedur przeprowadzania kontroli osobistych, ale w związku z powyższymi uwagami pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (BRPO) ponownie zwróci uwagę na wskazaną kwestię. Przedstawiciele KMP zalecają zatem przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązujących standardach dotyczących przeprowadzania kontroli osobistych.

Z informacji przekazanych pracownikom BRPO wynika, że osadzeni korzystają codziennie z jednogodzinnego spaceru, natomiast w sezonie letnim czas ten wydłużany jest o dodatkowe pół godziny. W ocenie przedstawicieli Mechanizmu spacer w podstawowym wymiarze, o jakim mowa w art. 112 § 1 k.k.w., jest zdecydowanie zbyt krótkim jak na potencjalne możliwości związane z realizacją kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu półotwartego. Przepis art. 112 § 1 k.k.w nie różnicuje długości trwania spaceru osadzonych w zależności od typu jednostki, w jakiej przebywają, wskazując że skazanemu przysługuje prawo do co najmniej godzinnego spaceru. Warto wskazać, że niektóre jednostki typu półotwartego dysponują terenem zielonym, będącym częścią pawilonu penitencjarnego, z którego osadzeni mogą swobodnie korzystać w porze dziennej. Zdaniem przedstawicieli KMP wartym rozważenia byłoby zatem umożliwienie osadzonym korzystania ze spaceru w wymiarze dłuższym, niż jedna godzina. Do rozważenia jest także

³ Pkt 106 Raportu z wizyty Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) przeprowadzonej w Polsce w dniach 5 - 17 czerwca 2013 r.

ewentualne przebudowanie terenów przyległych do pawilonów, tak aby skazani mieli możliwość wychodzenia na tereny rekreacyjne samodzielnie.

b) Prawo do informacji

W sali widzeń dostępne jest stanowisko komputerowe dla osadzonych, przy pomocy którego mogą oni m.in. korzystać z prowadzenia wideo-rozmów za pośrednictwem komunikatora internetowego Skype. Ze stanowiska komputerowego możliwy jest także dostęp do informacji zawartych w Biuletynie Informacji Publicznej, jednak brak jest na ten temat informacji przy samym stanowisku. Wizytujący nie dostrzegli informacji o możliwości skorzystania z dostępu do BIP zarówno na tablicach ogłoszeń znajdujących się na oddziałach mieszkalnych, jak i w treści porządku wewnętrznego jednostki. Z kolei z rozmów z samymi osadzonymi wynika, że mają oni nikłą wiedzę na temat funkcjonowania w jednostce „stanowiska BIP”, a także nie wiedzą oni na czym polega możliwość skorzystania z informacji zawartych w Biuletynie Informacji Publicznej. Zdaniem reprezentantów KMP wskazane byłoby dotarcie z komunikatem dotyczącym tego narzędzia informacyjnego do wszystkich osadzonych. Praktycznym usprawnieniem możliwości korzystania z zasobów BIP może być natomiast m.in. utworzenie na pulpicie komputera oddzielnych skrótów do poszczególnych stron dostępnych na stanowisku komputerowym.

Na tablicach informacyjnych znajdujących się w poszczególnych oddziałach widnieje lista instytucji, do których osadzeni mogą zwracać się w sprawach skarg i prośb. Wśród wskazanych podmiotów wymieniony został również Rzecznik Praw Obywatelskich oraz podano dane adresowe jego biura w Warszawie, jednak bez wskazania numeru telefonu infolinii obywatelskiej (800-676-676). Przedstawiciele Mechanizmu rekomendują zatem uzupełnienie danych teleadresowych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich o wskazany numer infolinii.

W trakcie wizytacji biblioteki pracownicy BRPO nie znaleźli wśród wolumenów ostatniego raportu rocznego Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji, mimo że raporty roczne rozsyłane są do wszystkich jednostek penitencjarnych w Polsce. Braku wskazanej pozycji bibliotecznej nie był w stanie wyjaśnić osadzony zatrudniony na stanowisku bibliotekarza. Dopiero w trakcie rozmowy podsumowującej z kierownictwem jednostki wizytujący uzyskali informację, że raport został wypożyczony przez jednego z funkcjonariuszy. W związku z tym przedstawiciele Mechanizmu zalecają monitorowanie dostępności dla osadzonych publikacji związanych z działalnością Krajowego Mechanizmu Prewencji. W pismach kierowanych do osadzonych Rzecznik informuje bowiem, że publikacje takie dostępne są w punktach bibliotecznych jednostek penitencjarnych. Na marginesie należy zaznaczyć, że raporty z działalności

w Polsce KMP w wersji elektronicznej znajdują się na stronie internetowej RPO w zakładce KMP – raporty roczne oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej RPO.

c) Personel

Analiza listy szkoleń, w których uczestniczyli funkcjonariusze działu penitencjarnego oraz ochrony wykazała brak tematyki dotyczącej praw więźniów. Mając na uwadze specyfikę pracy z osobami pozbawionymi wolności, warty rozważenia, w ocenie pracowników KMP, byłoby objęcie funkcjonariuszy Służby Więziennej szkoleniami na temat praw osób pozbawionych wolności oraz standardów międzynarodowych obowiązujących w tym zakresie. W tym miejscu warto przywołać Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom, które wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności, niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej⁴.

d) Warunki bytowe

Wizytujący zwrócili uwagę, że w łazni ogólnej znajdującej się w pawilonie „A” nie zostały wyodrębnione stanowiska natryskowe (brak przegród). Obecnie w łazni jest 17 stanowisk kąpielowych. Rzecznik Praw Obywatelskich pełniący funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji stoi na stanowisku, że mimo, iż przepisy nie odnoszą się szczegółowo do kwestii sposobu udzielania kąpieli osadzonym, należy przyjąć, że tak jak w całym procesie wykonywania kary pozbawienia wolności, obowiązuje tu zasada humanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności, z poszanowaniem ich godności. Mając to na względzie przyjąć należy, że kąpiel osadzonych powinna odbywać się w warunkach zapewniających każdemu osadzonemu minimum intymności, odpowiadających pod tym względem ogólnie przyjętym w społeczeństwie standardom, z poszanowaniem godności osobistej. Takie stanowisko podziela również Centralny Zarząd Służby Więziennej, czemu dał wyraz w piśmie z dnia 15 marca 2010 r. (BPR-0510/932/10/Z-1). Przedstawiciel Centralnego Zarządu Służby Więziennej poinformował również, że przedstawiciele Biura Kwatermistrzowsko - Inwestycyjnego CZSW w toku przeprowadzanych kontroli w zakładach karnych i aresztach śledczych, każdorazowo zwracają uwagę na konieczność wykonania w łazniach ścianek działowych między stanowiskami prysznicowymi tak, aby zapewnić jednemu osadzonemu jedno stanowisko. Z wyjaśnień udzielonych przez Dyrektora ZK wynika, że łaznia ogólna w przyszłości ma zostać poddana remontowi, w trakcie którego zostaną wydzielone odrębne stanowiska

⁴ Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego.

natryskowe. Wizytujący zalecają wprowadzenie powyższego rozwiązania, gwarantującego intymność osobom kąpiącym się.

Z ustaleń poczynionych w trakcie oglądu terenu jednostki wynika, że place spacerowe nie posiadają częściowego zadaszania, chroniącego osadzonych przed złymi warunkami atmosferycznymi. Zgodnie z opinią CPT kluczowe znaczenie ma to, aby plac ćwiczeń na zewnątrz budynku był odpowiednio przestronny, a także – w miarę możliwości – dawał schronienie przed niepogodą⁵. Przedstawiciele Mechanizmu rekomendują częściowe zadaszanie wszystkich placów spacerowych.

Zespół wizytujący pozytywnie ocenił obszary takie jak: prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym, prawo do ochrony zdrowia, prawo do praktyk religijnych, oddziaływania kulturalno-oświatowe.

Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele KMP zalecają:

I. Dyrektorowi Zakładu Karnego w Koszalinie:

1. wykonanie zabudowy lub montażu przesłony kącika sanitarnego w celi izolacyjnej;
2. instalację monitoringu w przedsionku celi zabezpieczającej;
3. zwrócenie uwagi funkcjonariuszom na konieczność przeprowadzania dwuetapowej kontroli osobistej;
4. rozważenie wydłużenia czasu trwania codziennego spaceru przysługującego osadzonym również poza sezonem letnim;
5. poinformowanie osadzonych o możliwości dostępu do zasobów Biuletynu Informacji Publicznej;
6. uzupełnienie danych teleadresowych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w Warszawie umieszczonych na tablicach informacyjnych w ZK o numer telefonu infolinii obywatelskiej: 800-676-676;
7. zapewnienie osadzonym dostępu w bibliotece do raportów rocznych Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji;
8. objęcie wszystkich pracowników Służby Więziennej mających bezpośredni kontakt z osadzonymi szkoleniami z zakresu praw osób pozbawionych wolności;
9. wyodrębnienie w łaźni ogólnej stanowisk prysznicowych, gwarantujących intymność osobom kąpiącym się;
10. częściowe zadaszanie pól spacerowych.

⁵ Fragment § 48 Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3].

II. Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Koszalinie:

1. udzielenie Dyrektorowi Zakładu Karnego w Koszalinie niezbędnego wsparcia finansowego w realizacji zaleceń, które wymagałyby nakładów pieniężnych.